

Pioners / Caravel·les

ETACA

88

nº: 1

Som Escoltes

MARXANT DE LA FELICITAT

Es la historia d'un home que estava tip de plorar. Mirar al seu voltant i va veure la felicitat que tenia al davant. Es-tirà la ma i volia agafar.

La felicitat era una flor. La va collir. Encara no la tenia a la ma que ja s'havia esfullat.

La felicitat era un raig de sol. Aixecar els ulls i va escal-far-se la cara i tot seguit un nuvol va apagar el raig.

La felicitat era una guitarra. La va acaronar amb els dits i les cordes es posaren a grinyolar.

Quan al capvespre tornava a casa, el bon home seguí plorant. L'endemà va seguir buscant la felicitat.

A la vora del camí hi havia un nen que ploriquejava, per tranquil·litzar-lo, collí una flor i la hi donà, la fragància de la flor els perfumà ambós.

Una pobra dona tremolava de fred, coberta amb els seus parracs. Ell la va portar fins al sol, i també ell s'hi escalfà.

Un grup de nois cantava. Els va acompanyar amb la seva gui-tarra. També ell es delectar amb aquella melodia.

En tornar a casa, de nit, el bon home somreia.

J. de Vietinghoff.

Escoltar

Pregar no és pas solament parlar. Pregar és també que-dar-se en silenci, en un esforç per obrir el camí a Déu. És una temptativa, mitjançant un acte interior de despossessió de si mateix, per treure els obstacles que s'oposen a la vir-guda creadora de Déu al fons de tot de nosaltres mateixos.

En efecte, s'esdevé que les paraules fan pantalla:

«Un home volia concentrar-se per pregar millor. I què li passà, mentre feia una pregària veritablement interior? Es va produir quelcom d'admirable. Com més s'interiorit-zava en la pregària, menys coses tenia a dir. Al final guardà el silenci més total. Esdevingué mut, sí, cosa que potser és encara més oposada a la paraula que el silenci: esdevingué un «escoltador». Sempre havia pensat que pregar era parlar. Però ara aprenia que pregar no és callar purament i simple-ment, sinó escoltar. I, malgrat tot, és així: pregar no és sentir-se parlar, sinó que és anar tan lluny que un calla; és, en el silenci, perseverar i esperar fins que s'escolta Déu (S. KIERKEGAARD).

Pregar amb paciència, esperar amb vigilància? Una pre-gària així, encara que hagi estat sempre difícil, sembla una tasca encara més feixuga en la nostra societat actual. Estem continuament enfeïnats, en moviment. Notem una angoria secreta davant el buit. Però pregar no és solament parlar o cantar o reflexionar; és també obrir un espai, esdevenir pacífics, interiorment acollidors, lliures. En el nostre qua-dre de vida, escoltar esdevé certament més difícil. Arreu esclaten imprevisiblement músiques sorolloses que enso-peixen la nostra sensibilitat en lloc d'afavorir-la. La facul-tat d'atenció s'esmunxa a conseqüència de la saturació. Al-guns recorren aleshores a pràctiques destinades a procurar la calma. En esglésies o en espais més restringits.

Si pots veure destruïda l'obra de la teva vida
I sense dir ni un sol mot començar de bell nou,
o perdre d'un sol cop el guany de cent partides,
sense un gest ni un sospir;

si tu pots estimar sense enfollir d'amor,
si tu pots ésser fort sense deixar d'esser tendre,
I sentint-te odiat no odlar tu mateix,
però lluitant I defensan-te;

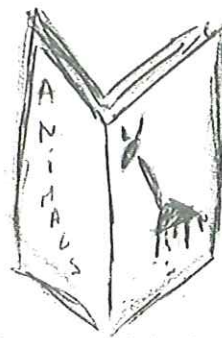
si tu saps meditar, observar I conèixer,
sense jamai esdevenir escèptic o destructor,
somniar sense deixar que els somnis s'apoderin de tu
si pots pensar sense ésser només un pensador;

si tu pots ésser dur sense mai enrabiar-te,
si tu pots ésser brau però mal imprudent,
si tu saps ésser bo, si tu saps ésser savi,
sense ésser mora! ni pedant;

si tu pots trobar el triomf després de la desfeta
I rebre aquets dos mentiders amb una matelxa cara
si pots conservar ton coratge I ton cap,
quan tots els altres l'han perdut;

aleshores els reis, els déus, la sort I la victòria
seran per sempre més els teus esclaus submisos
I el que val més que els reis I que la glòria
tu seràs un home, fill meu.

AIXÒ TEU , AIXÒ MEU

En Guiu era un noi que li agradava molt de fer barates. Canviava boles per imants , barrets de paper per caramels de menta i cucs de seda per petxines de mar.

"Això teu, això meu" , deia sempre en Guiu.

Però el llibre d'animals que li havia regalat per Nadal l'oncle, no el canviaria pas... ni pel tren vermell d'en Guillem, ni per l'avió d'en Quim...ni per res...no pas per ara!!!

El llibre d'en Guiu dels animals era ple de dibuixos i d'històries, que parlaven tant de bèsties rares i importants com d'animals vulgars i coneguts.

De vegades en Guiu s'asseia i passava hore i hores llegint i mirant el llibre, mentre girava els fulls, pensava sovint en les aventures que podria passar ell amb els animals. En Guiu de tant mirar el llibre ja se'l sabia de memòria i li semblava conèixer les coses que sabia en Manel. Un dia en Manel li va dir:

"Que m'agradaria de tenir aquest llibre!"

"Doncs a mi m'agradaria la teva baldufa" va afegir en Guiu.

"Canviem"

"Fet".

I varen fer barates. En Guiu va jugar i va fer milears de canvis, amb un estel, amb un gos, un peix, un esquirol, brúixola, un barret de vaquer, Però sempre s'acabava canviant les coses per aborriment. Fins que un dia va trobar a la Cèlia amb el que havia sigut el seu llibre. Ell digué : " Te'l canvio pel que vulguis" Dit i fet varen fer barates. "Això teu, això meu". Naturalment, el llibre ja no era nou , però continuava sent el seu llibre dels animals. En Guiu va continuar fent barates , però mai tornar a canviar el seu llibre d'animals.

CONEIXEMENT DEL MON CATALÀ

Què pretenem

Als països normalment constituïts des d'un punt de vista col·lectiu, hi ha una sèrie de qüestions fonamentals que els ciutadans no s'han de formular, i, si se les formulen, les responen amb una substancial homogeneïtat: a quin país o nació pertanyen, quina és la llengua de la nació, quines són les seves grans figures històriques, artístiques, literàries, quin és el seu patrimoni cultural i col·lectiu. En el nostre cas això no és així.

En primer lloc, no està ben establert en la consciència dels molts ciutadans quina és la seva nació. Per uns la nació és Catalunya; per d'altres són els Països de parla catalana, —els Països Catalans—, uns tercers estan convençuts que la nació és Espanya-França (els nord-catalans)

El problema de la llengua s'afegeix encara a la desorientació general, ja que una part de la població és originària d'altres indrets peninsulars i la seva llengua habitual és el castellà. La pregunta és inevitable: com puc ser català, com puc considerar Catalunya la meua nació si parlo "espanyol"? Si Catalunya és la nació dels qui viuen en aquesta terra, aleshores què és Espanya?

Tot queda en un interrogant mal resolt. Negar complexitat al problema seria poc realista. Però els homes i els pobles necessiten estar ben definits, personalment i col·lectivament. Necessiten estar inserits en una nació de contorns precisos. I si proclamem que ens preocupa el bé dels homes, el bé dels nostres conciutadans, hem de fer un gran esforç de clarificació. Pertànyer a una nació és un bé fonamental i per això està reconegut com un dret específic a la Declaració Universal dels Drets de l'Home. Aquest és un repte que hem de contribuir a resoldre, a fi que les noves generacions es trobin millor definides.

La tasca és àrdua i lenta. Hi juguen infinitat de factors: socials, polítics, afectius, d'educació... Totes les circumstàncies, tots els esdeveniments, totes les influències n'afectaran el resultat. Aquests cursos representaran només unes petites guspires per ajudar. Seran unes orientacions. Serà cadascú qui haurà de fer l'esforç de resituar-se. Donat el caràcter introductor del curset, qualsevol dels suggeriments que es donin haurà de despertar la necessitat d'apuntalar-los amb aprofundiments personals.

Nosaltres partim de l'afirmació que Catalunya forma part d'un conjunt més ample, els Països, el territori on és parla català, i que aquest és el nostre conjunt nacional. Partim igualment del supòsit que la represa de consciència nacional té ritmes diferents en el si d'aquest conjunt: més fort a Catalunya que a les altres zones de la nacionalitat. Aquesta diferència de ritmes, que es tradueix a la pràctica en uns Estatus d'Autonomia diversos, respecte de l'Estat espanyol, unida amb unes varietats dialectals que enriqueixen però diversifiquen la llengua comuna, ens ha portat a situar aquest curs bàsicament sobre la

Catalunya estricta. Però l'entenen sempre situada dins el conjunt i entenem que hem de lluitar perquè els ritmes de recuperació coincideixin en tots els nostres Països. El món català necessita projectar-se al món en bloc.

No n'hi ha prou amb l'estudi. Per saber conèixer les realitats cal viure-les. Per això és tan important seguir els aspectes pràctics del curset. I no acontentar-se a respondre els qüestionaris. Saber que el romànic català és un dels més importants d'Europa, ha d'anar acompanyat —o pot ser la conseqüència— de visitar el Museu d'Art Romànic, la Seu d'Urgell, Taüll o Ripoll. Es comenci per la visita o per la lliçó, no poden anar separats. Parlar de la nostra configuració comarcal ha de viure's recorrent els nostres Països, amb òptica de descobriment o de constatació d'allò que un home ha après.

Encara una consideració: Els ciutadans d'origen no català que segueixin el curset han de comprendre que la història que s'hi dona, no coincideix amb la que van viure els seus avantpassats. Però no han de considerar-la una història aliena. És una part de la vida de la terra on estan vivint i on viuran els seus fills. D'alguna manera s'hi entrocuen, se l'apropien, se la fan seva, an d'acostumar-se a veure la comunitat on viuen, no pas com la terra dels pares o dels avis sinó com la terra dels seus fills i dels seus nés. Això no va en contra de la seva terra d'origen. Això no va en contra ni d'Andalusia, ni de Múrcia, ni d'Aragó ni d'Extremadura, ni de Galícia, ni de Castella. El cor dels homes és gran i és capaç d'estimar alhora i amb la mateixa grandesa el seu poble d'origen i el seu poble de destí. Han de mirar de cara al futur i al futur dels fills. Catalunya és la terra dels fills i no els podem sumir en el magma ni en la confusió.

Els catalans d'origen cal que assumeixin un nacionalisme sincer i obert, adaptat a les necessitats reals de la pròpia nació i sense negar ni menystenir la legitimació històrica i lingüística, procurar ancorar-los en un nacionalisme on hi càpigua tothom. La coincidència de tots en el present i el futur és la mateixa: la nació Catalana és la nació dels nostres fills. En el passat trobem la *memòria* d'una part del cos nacional. En el present i en el futur hi ha la *vida* de tots. Al damunt d'una terra que és la terra de tots. I serà més nostra com més esforç hi posem, com més ens hi il·lusionem, com més projectes hi bastim. Hem de despertar en tothom la necessitat de conèixer la pròpia nació, de present i de futur, per garantir que tots l'estimarem.

Creiem innecessari advertir que la paraula nacionalisme té molts i molts diversos significats. Nosaltres rebutgem tots els que representen agressió, imposició, imperialisme ideològic o econòmic. El nacionalisme que propugnem és el nacionalisme personalitzador i d'alliberament, que es troba a les antípodes dels altres.

Però no podem prescindir de la paraula nacionalisme perquè cauríem en un perill d'indefinició. Per tant, sempre que parlem de nacionalisme ens referirem al nacionalisme que procura la integritat i

Introducció

la plenitud dels grups humans que constitueixen una nació, amb total i absolut respecte per les altres. Quan hàgim de referir-nos als nacionalismes, assimilistes o agressors, els acompanyarem de l'adjectiu corresponent.

Si fas projectes per a un any, sembra arròs. Si fas projectes per a 10 anys, planta un arbre. Si fas projectes per a un segle, educa un poble.

Proverbi xinès

Nacionalisme 2

FONAMENTS DEL NACIONALISME PERSONALITZADOR

1. *La humanitat és composta per pobles diferents i aquesta diversitat és positiva.* Ara més que mai s'està fent la constatació que la diversitat de pobles és enriquidora, que l'uniformisme és sinònim d'empobriment, i que el pluralisme ho és d'enriquiment. La naturalesa és diversitat i l'home l'aprecia i es dol de la desaparició de qualsevol espècie d'éssers vivents, per insignificants que siguin. A la irreplicable personalitat de cada home, cal afegir-hi la immensa riquesa de grups amb característiques diferents. I els inconvenients pràctics que a vegades comporta aquesta diversitat de pobles són d'ordre insignificant comparats amb els que representaria de disminució, de creativitat, de virtualitat i de riquesa, la reducció de tots els pobles del món a només uns quants pobles o a un de sol. La diversitat és un multiplicador de l'art i de la cultura.

El nacionalisme no aspira a procurar la diversitat: n'és la conseqüència. A base del nacionalisme hi ha una convicció ferma, profunda i aprofundida que la diversitat és positiva per a la humanitat.

El nacionalisme és a vegades inconscientment però cada cop ha d'ésser-ho més conscientment, una força de perpetuació d'aquesta positiva i natural diversitat.

2. *Els homes necessiten tenir un nom que els individualitzi i necessiten pertànyer a una nació que els doni la personalitat col·lectiva.* Un cognom de persona i un cognom de grup. El nacionalisme considera que si l'home no té un grup concret i diferenciat que senti com a propi i el defineixi de cara als altres, aquest home no pot tenir una plenitud personal. Aquest grup, en la humanitat del segle XX, és la nació. Un dels punts d'arrencada del nacionalisme pot ser el sentiment, i seria molt perillós menystenir el sentiment quan deriva o és conseqüència d'estimar la pròpia nació. Però no podem fonamentar-nos només en el sentiment. Molts ciutadans poden trobar-se en una situació d'origen poc propícia a sentir-se catalans. Han de trobar raons per a ésser-ho. Després podran sentir-ho amb molta més facilitat.

Hem de partir del convenciment sospesat i meditat que els homes tenen una personalitat individual que es complementa i es completa amb aquells trets que li provenen de la manera de ser del grup on està inserit. I ara que necessiten desenvolupar la seva personalitat individual, han de cultivar també la seva personalitat col·lectiva. L'home no pot definir-se individualment, només. L'home no pot tenir plenitud individual només. És molt difícil reconèixer tot l'home, intern i extern, les seves reaccions, el seu bagatge de cultura, sense fer referència al grup on està inserit. És tan difícil com parlar d'arbres sense tenir a la ment arbres en concret. Saps què és un arbre perquè n'has vist molts de diversos. Tot s'assemblen i tots són diferents. Cadascú té una personalitat pròpia: Aquell arbre. I una de grup: un arbre de la classe dels pins; un arbre

de la classe de les alzines. Amb els homes la necessitat del cognom de grup és gairebé sempre imprescindible. Que el papa, per exemple, sigui polonès i no sigui italià explica moltes raons de la seva actuació i de la seva mentalitat.

Pertànyer a la humanitat directament, sense grups intermedis, invocar el món tot sencèr i els homes tots alhora com el grup-total al qual pertanyem, sense cap altre graó, sense cap altre requeriment, és massa abstracte, és insuficient. Hi ha homes que somnien ser ciutadans del món. Però no poden sostreure's del damunt les seves particularitats personals. Ser ciutadà del món vol dir trencar barreres estatals, voler un món sense fronteres. Però no voldria dir mai que tots els homes del món hagin de ser xinesos o anglesos o russos. La naturalesa és prèvia a tota altra cosa. A la pràctica aquesta naturalesa marca. Com constata Camús, l'home més aparentment desarrelat, l'home que més lluny creu ser dels altres, l'estranger a tot, fins i tot a la pròpia família, en el seu subconscient té feta la seva opció de pertinença a un grup concret i acaba per sentir-se'n més a prop que a d'altres grups.

Cal insistir-hi: els homes necessiten un cognom de persona i un cognom de grup. El nacionalisme considera que si l'home no té un grup concret diferenciat que estima com a propi, difícilment pot accedir a la plenitud personal. Pot quedar mancat, pot quedar baldat. Aquest grup, en la humanitat del segle XX (que ha acumulat tot el procés històric, totes les transformacions, totes les formes de vida), és la nació.

La nació és la comunitat més ben adaptada a la persona humana. Li dona vertebració. Dona a l'home un adjectiu davant del món, li dona una carta de presentació. La nació fa l'home, li dona forma, el quatlla. L'home fa la nació. Aquesta necessitat d'individualització per una part, i de personalitat col·lectiva, de personalitat de grup per una altra, és reconeguda en els Drets de l'Infant i en la Declaració Universal dels Drets de l'Home: TOT INDIVIDU TÉ DRET A UN NOM I A UNA NACIONALITAT.

3. *Aquesta necessitat de pertànyer a un grup, a una nació que s'està assumint a escala universal, de vegades és discutida en nom de l'universalisme o per raons d'utilitat.* En efecte, alguns diuen que ja que els homes són tots germans i tots tenen problemes comuns, insistir a mantenir la personalitat de cadascú, divideix.

Cal adonar-se d'on hi ha la fallàcia: no són les diferències de personalitat les que separen: és la falta de solidaritat. Si tots els homes formessin part d'una sola nació i no fossin solidaris entre ells, estarien molt més dividits i separats que no pas si totes les nacions de món, mantenint les seves personalitats, les seves característiques, fossin solidàries de les altres nacions. Un català, per ajudar qualsevol país del tercer món, el Txad, per exemple, no cal que renunciï a la seva condició de català. Cal que intensifiqui la seva condició d'home que el fa solidari als altres homes. I no voldria, per tant, que

Nacionalisme 2

els habitants del Txad, per rebre l'ajuda, haguessin de renunciar a la seva condició genuïna. Adduir raons d'universalisme per negar la necessitat de les nacions, és propi de la confusió mental a la qual hem estat sotmesos. Moltes vegades aquest argument de l'universalisme l'esgrimeixen persones que tenen ben afermada la seva condició nacional i, per tant, no se'ls acut de pensar que hagin de renunciar a ser anglesos o francesos o alemanys. A ells, que no poden tèmer res, que tenen la seva nació segura i afermada, inqüestionable no se'ls pot acudir. A ningú no se li pot acudir de renunciar a la salut. Som més aviat nosaltres, els qui no tenim resolt el problema de saber a quin poble pertanyem, els qui caiem en la trampa de pensar que l'universalisme, que un futur de fraternitat universal, ha de fer-se sacrificant la pròpia nació. Són nosaltres els qui estem malalts per manca de nació precisa, els qui, com que no sabem prou bé que vol dir la salut, pensem que trobarem la sortida, sense resoldre la pròpia malaltia. Fins que no tinguem ben clar que és una contradicció potenciar la solidaritat universal, passant pel damunt, menystenint els pobles en concret, no podrem bastir cap projecte de futur. Són encara més els qui arriben a negar la necessitat de les nacions per raons d'utilitat. Per exemple, ser francès i parlar francès, és més útil que ser català del Rosselló i parlar català. Però aquí el nus de la qüestió no és la utilitat sinó la identitat. És com si diguéssim a un ametller que és més útil fer olives que fer ametlles. Per aquest camí tots hauríem d'acabar parlant l'anglès, i punt.

A vegades sentim dir que el poble català és massa petit. Encara que s'hi incloguin el País Valencià i les Balears. Més petit és el poble noruec i a cap noruec se li acudiria, per raons de dimensió, que seria millor ésser suec. L'ésser no es mesura per quilos o per dotzenes. El que val és el fet d'existir; puix que existeix, té dret a viure, i a viure en plenitud.

Sentir-se lligat al món i als homes, ser universalista, vol dir estimar-los en la seva naturalitat, en cada una de les seves diversitats. Al seu torn, sentir-se membre d'una de les seves diversitats, vol dir respectar i estimar totes les altres. Reconèixer-se català, anglès o basc, assumir la personalitat de cada poble en concret és una plataforma indispensable per assumir el conjunt total. I, de més a més, una font d'autenticitat i de creativitat. Com diu Joan Miró: "Com més arrelat em sento a la meua terra, més universal esdevinc".

4. *Estimar la pròpia nació, és una manera pràctica i factible de servir i d'estimar tota la humanitat.*

Com hem dit, en el fonament de la humanitat hi ha l'alteritat i la globalitat. Les diferències i el conjunt. També hem dit que el nacionalisme defensa la doble i simultània vocació de l'home vers el particular i vers l'universal. Amb el major equilibri possible. Contraposar-los és una agressió. El particular és una part de l'universal. L'universal es la suma de tots els particulars. Ara bé, de quina manera es fa

efectiva la nostra vocació vers el tot, vers l'universal? Gairebé sempre a través del particular. De quina manera es duu a la pràctica aquest sentir-se germà de tots els homes i de tots els pobles del món? Lluintant i servint aquells homes i aquell poble que tens a l'entorn. Exercint la teua solidaritat enmig de la teua circumstància pròxima i immediata. La solidaritat en abstracte és una paraula buida que no compromet: és el concret el que és exigent. Preocupar-te del Salvador està molt bé, mentre no menystinguis Catalunya. El que passa al Salvador et pot moure a doldre't, col·laborar-hi econòmicament, assistir a un festival o a un míting per recaptar fons. Catalunya és el teu compromís, les vint-i-quatre hores del dia.

En la dialèctica entre universalisme i nacionalisme no podem caure en l'abstracció ni en el tancament. La pràctica, lluitar per la llibertat del nostre poble és la manera factible, concreta i possible de lluitar per la causa de la llibertat. La solidaritat amb tots els homes es pot proclamar molt fàcilment; però, de fet, ha d'exercir-se amb els pares, amb els amics, amb els companys de treball, amb els conciutadans. D'aquests, en som més directament responsables. Quan Pau Casals volia reclamar l'atenció de les Nacions Unides en un Llibre Blanc sobre Catalunya escrit l'any 1955, acabava amb aquesta frase: "La Llibertat, com la Pau, també és indivisible."

CONCLUSIONS D'AQUEST PRIMER TEMA

Abans d'entrar en una explicació del que és el nacionalisme personalitzador i les seves diferències amb els nacionalismes opressors hem volgut donar unes coordenades per situar-lo. Admès que la diversitat de grups enriqueix la humanitat; admès que els homes tenen dret a un nom personal i a un nom de grup, admès que no es pot estimar ni servir l'universal menystenint el particular, ens proposem d'aproximar-nos al fet nació, a diferenciar-lo de la realitat per mitjà de la qual s'organitza, o sigui de l'Estat. A partir d'aquest segon tema, començarem a estudiar els orígens i la història de la Nació Catalana, i comprendrem per què som una nació.

El pluralisme enriqueix la humanitat. Un poble que mor, és una cara que desapareix del prisma de les arts, una cultura que s'extingeix.

La defensa dels pobles té un doble fonament: un de subjectiu, el dret a la vida que té cada poble; i un d'objectiu, el deure de cada poble a contribuir a l'enriquiment cultural del món.

Voler ser ciutadà del món sense vincular-se a cap grup en concret és un camí perillós que pot conduir a acabar no estimant res ni ningú.

L'individualisme és un desert. L'universalisme abstracte i sense topants, pot ser una solitud.

El nacionalisme personalitzador és una inclusió en la humanitat. L'Universalisme despersonalitzat n'és una exclusió.

Nacionalisme 2

Ni universalisme inconcret i contemplatiu, ni particularisme salvatge i agressiu.

Seria absurd pretendre que tots els ocells del món es reduïssin a una sola mena d'ocells. Com si diguéssim, l'ocell-resum. Com més classes d'ocells, com més plomatges distints, com més

estils i potències de vol, més ric ens semblarà el conjunt.

No hi ha cap ocell que sigui només ocell i prou. Haurà de ser ocell-falziot, ocell-gavina, ocell-voltor...

Cap cadenera ha pretès d'ésser substituïda en la seva naturalitat i cantar com el rossinyol.

1. El pluralisme dels homes i dels pobles enriqueix la humanitat

2. Els homes necessiten un cognom de persona i un cognom de grup. El cognom de grup és la nacionalitat.

3. No és factible estimar ni servir la humanitat

en abstracte. S'ha de passar per estimar i servir el concret.

4. Les raons d'utilitat estan per sota de les raons de vida i d'identitat.

5. El nacionalisme personalitzador no té res a veure amb el nacionalisme agressor.

EXERCICIS PRÀCTICS

És aconsellable seguir tot el curs de "Coneixement del món català" en grups d'amics. Però els temes específics de nacionalisme és encara més recomanable de procurar seguir-los col·lectivament. Els grups ideals són de 3 a 10 persones.

1r Promoure una conversa amb les persones del grup, i, posteriorment, amb d'altres persones properes a cadascun dels membres, sobre les qüestions que s'han suscitat, per comprovar si el nacionalisme que es professa té fonaments estructurats o és simplement sentimental.

2n Així com s'ha posat l'exemple dels ocells per aclarir que els homes han de tenir un cognom de grup, buscar altres exemples que siguin similars.

3r Buscar en revistes, llibres, enciclopèdies, reproduccions, diverses mostres d'art popular i comparar-les, per enfortir la idea que la diversitat de pobles és un multiplicador de l'art.

4t Apuntar en una llibreta personal, totes aquelles idees que us hagin semblat més vàlides per repetir entre els companys. Afegir-hi pensaments que hàgiu llegit, relacionats amb el tema o que pugueu formular vosaltres mateixos.

5è Buscar exemples de com és més fàcil actuar solidàriament amb tots els pobles del món i amb tots els homes, lliurant-se en favor dels homes que un té al costat.

ARBRES DE NADAL

	FULLES (1)	PINYES (2)	PORT	OBSERVACIONS
PINS <i>Pinus</i> sp.				Acícules en grups de 2 (A vegades de 3 o de 5). Pinyes molt dures amb les escames gruixudes. Generalment es ven tallat. <i>Pinus uncinata</i> , <i>P. sylvestris</i> , <i>P. nigra</i> , <i>P. pinaster</i> , <i>P. halepensis</i> , <i>P. radiata</i> , etc.
TEIX <i>Taxus baccata</i>				Acícules aplanades i blanques. Verd fosc per l'anvers i clar pel revers. Són tòxiques. No fa pinyes sinó una llavor petita (5-7 mm) amb una coberta vermella (aril) quan és madura. Especie protegida (no es pot arrencar del seu medi natural, ni tallar ni vendre). <i>Taxus baccata</i>
AVETS <i>Abies</i> sp.				Quan s'arrenca una fulla deixa un senyal circular al branquilló. Pinyes que miren cap amunt, es desfan i a l'arbre resta l'eix pelat. Algunes tenen bràctees sortints. Branques horitzontals i rectes. Ramificacions secundàries en un sol pla (sobretot els exemplars joves). En general es ven amb pa de terra. <i>Abies alba</i> (= <i>A. pectinata</i>), <i>A. pinsapo</i> , <i>A. nordmanniana</i> , <i>A. x mas-joani</i> etc.
AVET ROIG <i>Picea abies</i>				Fulles verd uniforme, punxants, disposades sobre coixinets al voltant de tota la branca. Si se n'arrenca una, ordinàriament segueix un trocet d'escorça. Pinyes que no es desfan i miren cap avall. <i>Picea abies</i> (= <i>P. excelsa</i>) és l'arbre de Nadal que més es comercialitza en el nostre país, tant amb pa de terra com tallat. Les branques són arquejades cap amunt, ramificacions secundàries penjant de les anteriors. També es planten altres <i>Picea</i> .
AVET DE DOUGLAS <i>Pseudotsuga menziesii</i>				Fulles verdes per l'anvers, blanquinoses pel revers. Si es refrega desprèn olor a llimona. Pinyes que miren cap avall, amb bràctees sortints. Procedent d'Amèrica del Nord, la seva utilització no és gaire freqüent.
CEDRÉS <i>Cedrus</i> sp.				Fulles agrupades en forma de pinzell (braquiblasts) excepte en les puntes dels branquillons. Pinyes més rabassudes que les dels avets. No tenen bràctees sortints. Miren cap amunt i es desfan. Exòtic adaptat al clima mediterrani. No és freqüent com a arbre de Nadal. <i>Cedrus atlantica</i> , <i>C. deodara</i> , <i>C. libani</i>

EL VERD NADALENC

El boix grèvol (*Ilex aquifolium*, en castellà, "acebo"), és un arbret de gran valor ecològic, ja que els fruits vermells són la base de l'alimentació hivernal de molts animals i el fullatge espès i punxant els ofereix protecció contra el mal temps i els depredadors.

L'expoli d'aquesta planta porta com a conseqüència reducció del nombre d'animals salvatges, afectant la riquesa i la diversitat faunística.

Per tot això, el grèvol està totalment protegit a Catalunya, així com també a la majoria de les Comunitats Autònomes d'Espanya.